

процесів, економічно, фінансово та іншим чином стимулюючи виникнення нових проявів корупції.

Література:

1. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 30 грудня 2021 року «Про Стратегію забезпечення державної безпеки». Указ Президента України; Стратегія від 16.02.2022 № 56/2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/56/2022#Text> (дата звернення: 21.09.2022).

2. Сборник стандартов и норм Организации Объединенных Наций в области предупреждения преступности и уголовного правосудия. Нью-Йорк: ООН, 1992. С. 62.

3. Про результати боротьби з організованими групами та злочинними організаціями. Офіційний сайт Офісу Генерального прокурора України. URL: <https://gp.gov.ua/ua/posts/pro-rezultati-borotbi-z-organizovanimi-grupami-ta-zlochinnimi-organizacijami-2> (дата звернення: 21.09.2022).

4. Звіт НАБУ за I півріччя 2022 року. URL: https://nabu.gov.ua/sites/default/files/reports/final_sayt.pdf (дата звернення: 21.09.2022).

5. Бурбика М.М., Копаниця Є.М. Взаємозв'язок корупції та організованої злочинності. *Міжнародно-правове забезпечення стабільності та безпеки суспільства*. Суми: СумДУ, 2013. С. 93-96.

6. Коровяк О. Я. Корупція й організована злочинність: проблема співвідношення. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. 2014. Вип. 2. С. 109-118.

7. Рамкова Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти організованої злочинності. ООН; Конвенція, Міжнародний документ від 21.07.1997 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_786#Text (дата звернення: 21.09.2022).

8. Огородник О.О. Корупція – тягар на етапі розвитку української державності. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2011. №10. С. 153-155.

Ястремська Н. М.

доцент кафедри державно-правових дисциплін факультету №2

Криворізького навчально-наукового інституту

Донецького державного університету внутрішніх справ,

кандидат економічних наук

ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВ ТА ДОСТУП ДО АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ ВПО В УМОВАХ ОКУПАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ

Початок анексії територій України (Автономної республіки Крим, Донецької і Луганської областей) та військової агресії у 2014 році, а з 24 лютого 2022 року повномасштабна війна росії проти нашої держави, призвели до того,

що мільйони українців вимушені були покинути свої домівки і стати внутрішньо переміщеними особами (рис.1).

Рис.1. Оцінка поточного місця перебування внутрішньо переміщених осіб за макрорегіонами станом на 22 серпня 2022 року. Джерело: [1, с.3].

У 2014 році Україна не була готова до таких подій, що передусім проявлялося в прогалинах в нормативно-законодавчій базі, захисті національних інтересів, захисті своїх територій, прав і свобод своїх громадян, значному зовнішньому втручанні в інтереси держави, значному тиску зі сторони силового апарату та державних органів влади, поляризації еліти, груповій дискримінації, економічній нерівності, бідності та загальному економічному падінні тощо.

Врахування впливу зазначених чинників потребувало швидкого напрацювання нормативно-правової бази захисту прав громадян та її практичної імплементації (в т.ч. і питань, що стосується ВПО). Отже, в найкоротші терміни необхідно було створити національну систему законодавства, яка б відповідала новим реаліям і викликам, що постали перед Україною. В основу розв'язання проблем ВПО були покладені керівні принципи ООН щодо внутрішньо-переміщених осіб, а також напрацювання міжнародних інститутів. Спільні дії національних і міжнародних інститутів, сприяли вдосконаленню законодавства, розробці і впровадженню низці законодавчих змін у сфері прав свобод ВПО, їх обліку, надання допомог, розв'язання проблем.

Так вперше в 2014 році з'явився такий термін, як внутрішньо переміщена особа (ВПО). Згідно зі ст.1 Закону України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб», ВПО - це громадянин України, іноземець або

особа без громадянства, яка перебуває на території України на законних підставах та має право на постійне проживання в Україні, яку змусили залишити або покинути своє місце проживання у результаті або з метою уникнення негативних наслідків збройного конфлікту, тимчасової окупації, повсюдних проявів насильства, порушень прав людини та надзвичайних ситуацій природного чи техногенного характеру [2].

На сьогодні численні права ВПО деталізуються в Закон України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб»; Закон України «Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус»; Закон України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні»; Постанова Кабінету Міністрів України від 01.10.2014 р. № 509 «Про облік внутрішньо переміщених осіб»; Постанова Кабінету Міністрів України від 01.10.2014 р. № 505 «Про надання щомісячної адресної допомоги внутрішньо переміщеним особам для покриття витрат на проживання, в тому числі на оплату житлово-комунальних послуг»; Постанова Кабінету Міністрів України від 08.06.2016 р. № 365 «Деякі питання здійснення соціальних виплат внутрішньо переміщеним особам»; Постанова Кабінету Міністрів України від 1 жовтня 2014 р. № 535 «Про затвердження Порядку використання коштів, що надійшли від фізичних та юридичних осіб для надання одноразової грошової допомоги постраждалим особам та внутрішньо переміщеним особам»; Постанова Кабінету Міністрів України від 5 квітня 2017 р. № 268 «Про затвердження Порядку надання статусу дитини, яка постраждала внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів» та ряду інших законів та нормативно-правових актів України. Нажаль законодавство, так і практика його застосування не завжди виявились послідовними, навіть суперечливими і не забезпечували в повній мірі основоположних прав ВПО, які гарантовано Конституцією України та нормами міжнародного права, зокрема Європейською Конвенцією про права людини. ВПО постійно стикалися з безліччю проблем, серед яких обмеження в виборчому праві, проблеми з житлом, проблеми з відкриттям рахунків в банківських установах, отримання кредитів, негативне ставлення до ВПО зі сторони роботодавців та мешканців неокупованих територій та ін.

Так громадяни, які покинули свої домівки і вирвалися з окупаційних територій знаходяться в досить вразливому становищі, в стресовому стані від воєнних дій, переміщення, від кардинальної зміни життєвих умов, що пов'язано не лише зі зміною проживання, але і зміною свого оточення, спілкування, сфери діяльності, ряду специфічних проблем (втрата і відновлення документів, відсутність житла, роботи, особливостями реалізації прав на соціальний захист та медичне обслуговування, непристосованість до умов навколишньої дійсності та ін.). комплексний вплив зазначених чинників може призвести до певних ризиків, пов'язаних з дезорієнтацією ВПО як в професій та соціальній сфері, так і особистому стані. Своєчасне реагування та допомога у вирішенні

зазначених проблем, швидкій вихід із зазначеної ситуації та ефективна адаптація ВПО до життя в нових умовах, громадах, в новому середовищі є значним поштовхом почати життя на новому місці.

Отже, держава має забезпечити для всіх внутрішньо переміщених осіб:

- рівність прав, якими користуються всі особи в Україні;
- однакове ставлення до людей, незалежно від їхньої національності, статі, расової належності чи етнічного походження, релігії або вірувань, фізичних вад, віку чи сексуальної орієнтації при реалізації прав і свобод;
- захист від незаконного переміщення з постійного місця проживання;
- створення умов для добровільного повернення до покинутого під час окупації українських територій місця проживання або сприяння адаптації за новим місцем проживання в Україні.

Також, згідно законодавства України держава надає наступні адміністративних послуг ВПО:

- отримання документів, що посвідчують особу та підтверджують громадянство України;
- допомога в працевлаштуванні, соціальні виплати, загальнообов'язкове державне соціальне страхування, соціальні послуги;
- освіта, влаштування дітей у дошкільні та загально-освітні навчальні заклади, безкоштовне харчування дітей-ВПО;
- виборчі права (обирати і бути обраним);
- звільнення від наслідків невиконання зобов'язань за договорами позики та кредитування [2,3].

Узагальнюючи вищезазначене, можна сказати, що саме в обов'язок органів державної влади та місцевого самоврядування покладено допомагати в розв'язанні проблем ВПО, бути провідником в забезпеченні їх прав і можливостей, передусім пов'язаних з питаннями отримання фінансової допомоги, забезпеченням житлом, наданням комунальних послуг, медичним забезпеченням, освіти та ін., тобто сприяти своєчасному отриманню внутрішньо переміщеним особам необхідних ресурсів та послуг, поновленні в навчанні або роботі, і як результат - полегшенні їх інтеграції за новим місцем проживання, набуття статусу члена громади.

Література:

1. Звіт про внутрішнє переміщення в Україні. МОМ. ООН. МІГРАЦІЯ. Опитування загального населення, раунд 8, 23 серпня 2022 року. URL: https://displacement.iom.int/sites/g/files/tmzbd11461/files/reports/IOM_Gen%20Pop%20Report_R8_UKR.pdf

2. Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб: Закон України від 20.10.2014р. № 1706-VII, редакції від 03.08.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1706-18#Text>

3. Що має знати внутрішньо переміщена особа? URL: https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:Prometheus+VPO101+2022_T2

